

**SOCIAAL JAARVERSLAG
2023**

**STICHTING
NEDERLANDS
DRUKKERIJ
MUSEUM**

Nederlands
Drukkerij
Museum

INLEIDING

Elk jaarverslag van het Nederlands Drukkerij Museum is een overzicht over het reilen en zeilen van het museum in dat jaar. Veel gaat er goed en weinig gaat iets minder goed.

De afgelopen jaren begonnen de jaarverslagen over de Coronapandemie en de lockdowns, die behoorlijke beperkingen oplegden over het dagelijkse leven van mensen, maar ook voor musea, die maar mondjesmaat bezoekers mochten ontvangen.

Aan het begin van dit jaarverslag van 2023 vormt corona niet langer een bedreiging voor de wereldgezondheid aldus de Wereldgezondheidsraad. Dat betekent dat de pandemie en alle bijbehorende maatregelen, zoals lockdowns, definitief tot het verleden behoren. Dat is natuurlijk goed nieuws.

Het aantal volwassen bezoekers in 2023 had veel te maken met de weersomstandigheden. Er waren periodes bij dat het erg warm was en in die periodes zoeken mensen liever verkoeling aan het water. Het is inmiddels vastgesteld dat er in 2023 veel klimaatrecords zijn gebroken die reden zijn tot zorg: nog nooit viel er in een jaar zoveel regen, tenminste niet sinds het begin van de metingen in 1906. Dat hebben we ook gemerkt, want als de campings vol water staan dan komen de kampeerders op bezoek in het museum.

Over het aantal bezoekers in 2023 kunnen we tevreden zijn t.o.v. voorgaande jaren. Er is weer een stijgende lijn te zien, want waren dat er in 2022 maar 1749 bezoekers, in 2023 zat dit aantal op bijna 2500 en voor 2024 is de verwachting nog hoger.

Het bestuur bestond op 1 januari 2023 uit:

- ✓ Frans de Nijs, voorzitter
- ✓ Cees Jochems, secretaris
- ✓ Gerlof Marks, penningmeester
- ✓ Wil van Gastel, bestuurslid, facilitaire dienst
- ✓ Bernhard Koevoets, bestuurslid, registratie en bibliotheek

ALGEMEEN

- Op 1 januari stonden 20 personen (incl. bestuur) op onze vrijwilligerslijst;
- Er werden 7 bestuursvergaderingen en 1 vrijwilligersvergadering gehouden;
- Vijf nieuwsbrieven „De Druktemaker” werden uitgegeven en gemaïld naar zo’n 700 mailboxen;
- Aan 38 personen werd een workshop “zetten, drukken en binden” gegeven. Voor het tweede jaar op rij waren er weer 10 studenten van cultureel centrum “De Nieuwe Veste” uit Breda 2 avonden aanwezig om hun zelf gemaakte houtsneden te voorzien van teksten en deze af te drukken op een van onze authentieke drukpersen.
- De maand oktober is altijd de maand van de geschiedenis, ook in 2023. Om deze maand landelijk extra te promoten werden er op diverse locaties promotiefilms opgenomen. Ook het Nederlands Drukkerij Museum viel deze eer te beurt.
- Op 19 november hadden we voor de derde keer een taxatiedag, georganiseerd i.s.m. met Art Dumay. De belangstelling was met meer dan 100 bezoekers overweldigend.

PROJECTPLAN VERDUURZAMING

Door de energiecrisis in 2022, veroorzaakt door het binnenvallen van het Russische leger in Oekraïne, waren wij als bestuur van het museum genoodzaakt een projectplan te maken om te verduurzamen en op die manier ons energieverbruik drastisch te verminderen. Daar kwam nog bij dat onze gasgestookte verwarmingsinstallatie in de drukkerszaal begin 2023 werd

afgekeurd en niet meer mocht worden gebruikt. Voor de uitvoer van het projectplan hadden we subsidies nodig, die we gelukkig ook wisten te verwerven met behulp van de gemeente Etten-Leur, de Mastboom-Brosens Stichting en het Rabo Coöperatiefonds

In 2023 hebben we weten te realiseren dat er twee nieuwe verwarmingsunits zijn gehangen, één voor de bovenverdieping en één voor de machinezaal en ontvangstgedeelte, inclusief kantoor en keuken. Verder is op het zuiden een nieuwe kunststof staldeur met dubbel glas geplaatst, wat al zeer veel scheelt in de stookkosten.

Het is onze lange termijn doelstelling het gasverbruik te vervangen door warmtepompen (airco's, die verwarmen en/of koelen) gevoed door een aantal zonnepanelen, waar ons dak uiterst geschikt voor is qua ligging. Verder hebben we de intentie het energiegebruik van het pand te verlagen door vervanging van hang- en sluitwerk d.m.v. nieuwe vensters en deuren met isolerend glas.

SCHOOLPROJECTEN

In het schooljaar 2022-2023 organiseerden we de gebruikelijke projecten t.w. „De Letterkist van Dirk den Drukker”, „Drukkerstaal” en „Museumschatjes”. Het project van Dirk den Drukker is voor het museum nog steeds een toppertje. Zo’n 476 kinderen van groepen 3 en 4 maakten kennis met Dirk. Het project „Letterspel” was de vervanger van Drukkerstaal en ook dit project liep met 147 leerlingen iets beter van het vorige schooljaar maar moet nog beter. Via Koepel (*De Marktplaats voor Cultuur- en Natuureducatie*) zijn we een nieuw traject gestart en samen met Marja Reniers van Beeldlokaal is er een nieuw ontwikkeld project “LetterKunst” gestart aan het begin van het schooljaar 2023-2024.

Het omvat 3 lessen, waarvan les 3 het bezoek is aan ons museum. Hier verandert er bijna niets, behalve dat het theoriegedeelte, wat voorheen nog plaats vond in het museum, een stuk minder gaat worden. Theorie gaat namelijk digitaal plaatsvinden in het klaslokaal.

In de 2 voorafgaande digitale lessen krijgen de leerlingen namelijk in les 1: informatie over de boekdrukkunst en communiceren anno 2023. In les 2 duiken ze in: de Letterkunst en het ontwerpen van letters. Ze ontwerpen in deze les een eigen letter. In les 2 en 3 gaan ze ook werken met en in het 16 pagina’s vouwvel, wat ook geüpdatet is naar een modernere versie met een link naar het digitale.

Museumschatjes, een project dat gefinancierd wordt door Erfgoed Brabant, liep wel naar verwachting. Er bezochten 270 leerlingen uit de regio het museum.

KOPPERMAANDAG

Traditioneel is de eerste activiteit van elk nieuw jaar de overhandiging van de Koppermaandagprent aan de burgemeester van Etten-Leur. Tijdens de bestuursvergadering van 7-9-2022 werd besloten dat de 47^e Kopperprent 2023 het thema zou krijgen: De Dag van de Drukkunst. Dit omdat de boekdrukkunst is toegetreden tot het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (*KIEN*). Als bestuur streven we er altijd naar om de Kopperprent binnen de eigen vrijwilligers te maken, wat niet altijd lukt. Soms maken we gebruik van zgn. „buitenstaanders” bij speciale thema’s. Deze keer vroegen we onze vrijwilliger Ton Sips of hij de prent wilde maken en dat wilde hij heel graag. Ton, die al een aantal jaren vrijwilliger is, komt niet uit het grafische vak, maar was 35 jaar docent aan het Cobbenhagen Lyceum te Tilburg als docent Kunstzinnige Vorm. Wethouder Jan-Pierre Schouw nam de prent in ontvangst bij afwezigheid van de plaatsvervangende burgemeester Mark Verheijen.

BELEIDSPLAN 2023-2028

In 2023 is een nieuwe opzet gemaakt van het beleidsplan, wat noodzakelijk is vanwege onze ANBI-status. Het plan is niet helemaal nieuw, omdat de basis het oude beleidsplan was, waarin bepaalde zaken weggelaten zijn en andere toegevoegd. Het beleidsplan is na correctie verstuurd naar gemeente en vrijwilligers.

UNIFORME KLEDING VOOR RONDLEIDERS

Tijdens een bestuursvergadering ontstond het idee dat het qua uitstraling naar “buiten toe” mooi zou zijn als rondleiders uniforme bedrijfskleding zouden gaan dragen tijdens de workshops en rondleidingen, met uiteraard het logo van het Nederlands Drukkerij Museum erop gedrukt. Er werd uiteindelijk besloten om donkerblauwe jasschorten aan te schaffen.

NL-DOETDAG

Op vrijdag 10 en zaterdag 11 maart waren de jaarlijkse NLdoetdagen, in het leven geroepen door het Oranjefonds. Het project voor het museum was het dichttimmeren van de bovenverdieping. De warmte, die beneden werd opgewekt, ging langs de zijkant direct naar boven, waardoor er veel warmteverlies was.

We hadden ons wederom aangemeld voor deze dagen en een daaraan gekoppelde financiële ondersteuning mochten we ontvangen van het Oranjefonds om tegemoet te komen in de gemaakte kosten.

TENTOONSTELLING JAN STRUBE, EEN AMSTERDAMSE BRABANDER

Op één van de bestuursvergaderingen begin 2023 jaar werd er gesproken of we nog door moesten gaan met het inrichten van wisseltentoonstellingen. De laatste tentoonstelling over het werk van Jan van den Brink was qua bezoekers behoorlijk tegengevallen en dat tegen het licht dat een tentoonstelling inrichten bijzonder veel werk is. Voorstel was onder meer om een vaste collectie in te richten van onze eigen objecten. Een opmerking binnen het bestuur was dat we de ruimte ook konden verhuren. Dat verhuren gebeurde korte tijd later, toen we bericht kregen van de voorzitter van de Stichting Vrienden van Jan Strube, Ad van Melis. Zij hadden veel werken van de Brabantse kunstenaar, maar geen expositieruimte. Jan Strube (*1892-†1985) had zijn hele leven gewijd aan het maken van mooie schilderijen, tekeningen en steendrukken en was bekend bij een groot publiek. Hij woonde en werkte vanuit zijn woning/atelier in Prinsenbeek, waar hij woonde samen met zijn vrouw Dina Bogers.

De tentoonstelling, die geopend werd op zaterdag 23 mei, liep uiteindelijk (na 2x verlengd te zijn) tot maandag 8 januari 2024 en bracht veel bezoekers naar ons museum. Een succes!

OPEN MONUMENTENDAGEN ETTEN-LEUR

Ook Etten-Leur deed mee aan de jaarlijkse landelijke Open Monumentendagen, die waren op zaterdag 9 en zondag 10 september 2023. De werkgroep Open Monumentencommissie vervult in samenwerking met de gemeente een trekkersrol bij de organisatie ervan. Diverse organisaties in Etten-Leur, waaronder het Nederlands Drukkerij Museum, die zich inspanden om ons mooie (culturele) erfgoed onder de aandacht te brengen, deden mee. Het thema was dit jaar „Levend Erfgoed / Als monumenten konden praten”. Het was in 2023, 20 jaar geleden dat het UNESCO-verdrag voor de bescherming van Immaterieel Erfgoed was gesloten, vandaar de koppeling naar dit thema, waar ons museum natuurlijk wel iets mee kon.

De toegang was gratis. Voor het deelnemen aan dit gebeuren en openstellen van het museum kregen we een tegemoetkoming van € 300,- in de kosten vanuit de gemeente Etten-Leur. Het aantal bezoekers viel wat tegen, vanwege niet al te beste weersomstandigheden.

OKTOBER: MAAND VAN DE GESCHIEDENIS

Zoals voorgaande jaren was ook dit jaar oktober wederom de Maand van de Geschiedenis met als thema deze keer: Eureka! Wederom was ons museum uitgenodigd voor deelname hier aan, omdat de uitvinding van Gutenberg en zijn drukpers naadloos aansloten bij dit thema. Voor PR-doeleinden kwam een filmploeg opnames maken in ons museum. Gedurende de hele maand waren er de gebruikelijke rondleidingen en ook werden enkele workshops verzorgd.

GRAFISCH MUSEUM „IN DEN GROENE ZONCK” GESLOTEN

Harrie Schalken, directeur/eigenaar van het Grafisch Museum „In den Groene Zonck” in Wouw, liet voorzitter Frans de Nijs van het Nederlands Drukkerij Museum per brief weten dat hij ging stoppen met zijn „geliefde” museum. Hij schreef: „*Alles heeft een komen en gaan*”. Samen met zijn vrouw Nelke heeft hij met hart en ziel ruim 40 jaar zijn grafisch museum gerund. Hij vroeg in zijn brief of wij konden meedenken en helpen om zijn grafische collectie te verplaatsen en/of over te nemen. Dat hebben we gedaan, we konden diverse drukpersen van hem overnemen en ook een ander deel van zijn collectie verhuisde naar de Museumdrukkerij in Grootegast. In onze nieuwsbrief Druktemaker 59 hebben we zijn levensverhaal gepubliceerd. Wij wensen Harrie en zijn vrouw Nelke alle goeds voor de komende jaren.

DANK EN SLOT

Al met al is er in 2023 ontzettend veel werk verzet in een goede onderlinge samenwerking tussen bestuur en vrijwilligers. We zijn het afgelopen jaar verder gegaan het museumgebouw te verduurzamen. We zijn er nog lang niet, want er staan nog vele werkzaamheden in de agenda.

Het bestuur wil, samen met de vrijwilligers, het uitgestippelde beleid in 2024 verder voortzetten. Het bestuur spreekt ook haar dank uit aan alle vrijwilligers. Laten we hopen dat we in 2024 de ingeslagen weg van 2023 kunnen voortzetten. De vooruitzichten lijken gunstig.

Etten-Leur, maart 2024.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'de Nijs', with a large, sweeping flourish above it.

Namens het bestuur,
F.A. de Nijs,
voorzitter.